Neden Suretlere Karşıyız ?

Ebu Muaz Seyfullah el-Çubukâbâdî

Takdim

بِسْـــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

Şüphesiz hamd yalnız Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidâyet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez.

Şahadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şahadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûludur.

"**Ey iman edenler! Allah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun ve siz ancak Müslümanlar olarak ölünüz." (Al-i İmran; 3/103)**

"Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkek ve kadınlar türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık bağlarını kesmekten de sakının. Şüphesiz

Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir." (en-Nisâ; 4/1),

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve dosdoğru söz söyleyin. O da amellerinizi lehinize olmak üzere düzeltsin, günahlarınızı da mağfiret etsin. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşla kurtulmuş olur." (el-Ahzâb; 33/70-71)

Bundan sonra,

Şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın Kelam'ı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlarıdır. Her sonradan çıkarılan şey bidattir ve her bidat sapıklıktır. Her sapıklık ta ateştedir.

Şüphe yok ki, Allah Azze ve Celle ve rasulü sallallahu aleyhi ve sellem her türlü sureti yasaklamışlar, bunları yapanları ağır ifadelerle tehdit etmişler, suret bulundurmayı yasaklamış ve görüldüğü yerde yok edilmesini emretmişlerdir. Modern asırda suretin yapılış şekillerine yenileri eklenmiş, fotoğraf makinası, kamera, hayvanların içini doldurma, hologram gibi metotlar uygulanmaya başlamıştır. Risale içerisinde ele alınacağı üzere, İslam, suretlerin

yapılış şeklini hiç dikkate almadan, suret olarak ortaya çıkan herşeyi şiddetle yasaklamıştır.

Ne kadar üzücüdür ki, bazı ilim ehlinin modern şekillerde elde edilen bazı suretler hakkında kapalı ifadelerle fetva vermiş olması, günümüzde ortaya çıkan kimlik, pasaport, evlilik cüzdanı, kriminolojide suçluların yakalanması için fotoğraf kullanılması gibi zaruri haller hakkında verilmiş fetvaların genelleştirilmesine yol açmıştır. Asrımızın en büyük fitnelerinden biri olan video, tiyatro, sinema, film, resim, suret ve karikatürlerle islam'a davet/hizmet etmenin zaruret ya da islamın maslahatı olduğu vesvesesini ümmete yerleştirmede şeytan başarılı olmuştur. Şüphesiz bunlar şeytan aleyhillane'nin süslediği çirkin bidatlerdendir.

Allah'ın hükümlerini hiçe sayan, rasulünün tehdit dolu uyarılarına kulak tıkayarak falan alimin fetvasına veya filan şeyhin yorumuna uyulmakla bu dine yardım edilemez. Bilakis bu ancak ümmetin zillete düşmesine, birbirlerine müptela edilmelerine vesile olur. Batıl, hak suretinde gelebilir, ama hak hiçbir zaman batıl suretinde gelmez.

Allah'tan muvaffakiyet dileyerek, ümmete nasihat olması, zelleye düşen alimleri taklit ederek Allah ve rasulüne muhalefetle şirke düşmemeleri, hem ferdi hayatlarında hem de

islama davet alanında şeytan işi bir pislik olan suretlerden uzak durmaları, facir halefin hevalarına değil, salih selefin menhecine tabi olmaları için risaleyi dikkatlerinize sunuyorum:

Ebu Muaz Seyfullah el-Çubukâbâdî

Suretlerin Tehlikesi

Bilinmektedir ki Ademoğulları arasında ilk şirk Salihler hakkında aşırı gitmek ve onların suretlerini yapmakla meydana gelmiştir. Buhari Sahih'inde İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayetine göre Nuh kavminin putlarının Araplara da geçtiğini haber vererek şöyle demiştir:

"Bu isimler Nuh aleyhisselam'ın kavminden birtakım salih kişilerin isimleri idi. Onlar ölünce, şeytan onların kavimlerine bunların oturduğu yerlere heykellerini yapmalarını ve bu heykellere o salih kişilerin isimlerini vermelerini telkin etti. Onlar da böyle yaptılar. İnsanlar ilk başta bunlara tapmıyorlardı. Fakat bu heykelleri yapanlar öldükten sonra, yapılış gayesini unuttular ve daha sonra gelenler heykellere ibadet etmeye başladılar." Sahihu Buhari (4920)

Bu yüzden müslümanın bu konuda gevşek davranmaması gerekir. Ta ki şirke düşmesin veya onu görüp de taklid eden kendisinden sonra büyük şirke düşmesin.

Bunu, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in: "**Onlar, içlerinde Salih bir kimse öldüğü zaman kabrini mescid edinir ve oraya şu suretlerden yaparlardı**" hadisi de destekler. Bu hadisi Buhari (427) ve Müslim (528) Aişe radıyallahu anha'dan rivayet etmişlerdir.

Hafız İbn Kayyım, İgasetu'l-Lehfan'da (s.188, 189) İbn Abbas radıyallahu anhuma'nın geçen sözünü zikrettikten sonra şöyle demiştir: "Seleften bir çok kimse şöyle demiştir:

Onlar Nuh aleyhisselam'ın kavminden Salih kimselerdi. Öldükleri zaman kabirlerinde ibadet edilmeye başlandı. Sonra suretlerini ve heykellerini yaptılar. Zaman geçti ve onlara ibadet etmeye başladılar. Onlar iki fitneyi bir araya getirdiler: kabirler fitnesi ve suretler fitnesi. Bu iki fitne de sıhhati üzerinde ittifak edilen hadiste Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in işarette bulunduğu fitnelerdir."

Sonra yukarıdaki Aişe radıyallahu anha hadisini zikreder ve şöyle der: "Gördüm ki, Vedd, Yegus, Yeuk, Nesr ve Lat'a ibadet etmelerinin sebebi sadece onların kabirlerine tazim etmeleridir. Sonra onlar için suretler yapmışlar ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in işaret ettiği gibi bunlara ibadet etmişlerdir."

İmam Kurtubi, el-Mufhim'de (2/931, 932) Aişe radıyallahu anha hadisini şerh ederken şöyle demiştir:

"Bunu yapan öncekileri ancak onların suretlerine bakmakla ve iyi hallerini düşünmekle ünsiyet sağlamak ve onlar gibi gayretli olmak için yapmışlardı. Onların kabirleri yanında Allah Teala'ya ibadet ettiler. Üzerlerinden zaman geçti. Onlardan sonra gelenler onların bu gayelerini bilmediler. Şeytan onlara; babalarının ve dedelerinin bu suretlere ibadet ve tazim ettikleri

şeklinde vesveseler verdi. Onlar da bunlara ibadet ettiler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem böyle şeylerden sakındırmış ve şiddetle karşı çıkarak böyle yapanları tehditle yasaklamıştır. Buna götürecek vesilelerin de yolunu tıkamıştır. Şöyle buyurmuştur: "**Allah'ın gazabı, peygamberlerinin kabirlerini mescid edinen bir topluluğa çok şiddetlendi. Kabirleri mescid edinmeyiniz**!" bkz.: Kurtubi tefsiri (2/58 Bakara 104. Ayetinin tefsiri) Hafız İbn Hacer Fethu'l-Bari'de (1/525) Kurtubi'nin geçen sözünü, Kurtubi'ye nispet etmeden ikrar ederek nakletmiştir. Bkz.: el-Cevabu'l-Mufid (s.27) el-Mecmuu's-Semin (2/249) eş-Şerhu'l-Mumti' (2/201)

Suret yapmanın tehlikesi ve bunu yapanın suçunun büyüklüğü hakkında gelen şer'i naslarda suret yapanlara ağır ifadeler kullanılmıştır. Bu naslar ruh taşıyan canlıların suretlerinin tam şeklini yapmanın haram olduğuna delalet etmektedir

Bu yüzden müslümanın her tür suret konusunda gevşeklik göstermemesi gerekir. Heykel gibi gölgeli olması – ki bu haramlık bakımından en şiddetlisidir – veya bir kağıt, bir duvar veya başka bir şey üzerinde olması fark etmez. Büyük alimlerin veya insanların kalplerinde büyük yeri olan kimselerin sureti konusunda tasvirin tehlikesi daha da büyüktür.

Şeyh Salih b. Fevzan el-Fevzan şöyle demiştir: "Tasvirin anlamı; bir şeyin şeklini ve

görüntüsünü resim, aletle (fotoğraf çekerek) almak veya işlemek suretiyle nakletmektir. Bu şekil bir levhaya, bir kağıda veya heykele tespit edilir. Alimler tasviri akide konularında işlemişlerdir. Zira tasvir şirkin vesilelerinden biridir. Bunda Allah Teala'ya yaratışında benzeyerek ortaklık iddiası vardır. Yeryüzünde ilk şirk tasvir sebebiyle başlamıştır. Tasvir, putçuluğun menşeidir. Zira mahlukun tasviri ona tazim için olup genelde asılır. Özellikle sureti yapılan şahıs yetki, ilim veya salah sahibi ise ve suret bir duvara asılarak veya bir caddeye ve bir meydana dikilerek tazim ediliyorsa! Şüphesiz bu cahillerin ve sapıklık ehlinin, bir süre sonra dahi olsa, bunlara tutunmalarına, sonra da Allah dışında kendisine ibadet edilen putlar ve heykeller dikmeye büyük bir kapı açılır. (Bkz.: Kitabu'l-İrşad İla Sıhhati'l-İtikad (1/45, 46)

Suret Yapmak Allah Teala ile Yaratma Hususunda Çekişmektir

Allah Teala şöyle buyurmuştur: "**Hiç Allah'tan başka, gökten ve yerden size rızık veren bir yaratıcı var mı?**" (Fatır 3) Bu ayet yaratmanın Allah'a has kılınmasını ifade etmektedir. Zira buradaki soru edatı (istifham) meydan okuma anlamını içermektedir.

Allah'tan başka halık (yaratıcı) olduğunu ifade eden: "**Yaratanların en güzeli olan Allah ne yücedir.**" (Mu'minun 14) ayetinde gelince, bu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in suret (resim) yapanlar hakkında söylediği:

أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ

"**(suret yapanlara): "yarattıklarınıza can verin!" (denilir)**" hadisinde geçtiği gibidir. (Buhari (Kitabu'l-libas 10/283) ve Muslim'in (Kitabu'l-libas 3/1670) İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan rivayet ettikleri hadisin bir kısmıdır.)

Bu gerçek manada yaratmak veya yoktan var etmek demek değildir. Aksine bir şeyi bir durumdan başka bir duruma çevirmek anlamındadır. Yine bu genel kapsamlı değil, bilakis insan için mümkün olan şeylerle ve dar bir

alanla sınırlıdır. “Allah’ın yaratma hususunda birlenmesi” sözümüze aykırı değildir.

Evet, suret yapanlar hakikatte onu yaratanlar değildirler. Buna rağmen Allah Azze ve Celle onlara “halk/yaratma” fiili nispet etmiştir! Hakiki anlamda yaratan Allah Azze ve Celle’dir. Suret yapan ise bunu, ister eliyle yapsın ister cihaz yardımıyla yapsın, yaratma konusunda Allah Azze ve Celle ile çekişen, O’na benzemeye çalışan hükmünün dışına çıkmaz. Zira eliyle suret yapan da hakikatte onu yaratmamıştır, cihaz ile yapan da. Fakat hangi metotla yapılırsa yapılsın ortaya bir sonuç çıkmıştır: SURET!

Bütün Suretlerin Kesinlikle Yasaklanmış Olduğunu Gösteren Hadisler

1- Ebu Hureyre'den radıyallahu anh gelen rivayette Rasûlullah Sallallahu Aleyhi vesellem şöyle buyurmuştur:

“Allahu Teala şöyle buyuruyor: "**Benim yarattıklarım gibi yaratmaya kalkışandan daha zalim kim vardır. Madem öyle, onlar bir zerre veya bir buğday tanesi ya da bir arpa tanesi yaratsalar ya**.” (Buhari ve Müslim rivayet etmiştir. Lafız Müslim'e aittir, Sahih-i Müslim'in Muhtasarı. Münziri, Hadis No:1370)

2- Aişe radıyallahu anha'dan: "Allah Rasûlü benim yanıma geldiğinde ben de üzerinde resimler olan bir perdeyi kilere asmıştım. Onu aldı ve parçaladı. Yüzü kızarmıştı. Şöyle buyurdu:

"**Ey Aişe! Kıyamet günü Allah indinde azaba uğrayan insanların en şiddetlileri, Allah'ın yarattıklarına benzer şeyler yapanlardır. (Yaratma konusunda Allah'a benzemeye kalkışanlardır).**" Aişe radıyallahü anha dedi ki;

“Bunun üzerine ben de onu parçalayıp bir veya iki yastık yaptım." (Buhari ve Müslim rivayet etmiştir. Lafız Müslim'e aittir. Munziri, Sahihu Muslim muhtasarı, hadis No:1366)

3- Said bin ebi'l Hasan'dan: "Bir adam İbn-i Abbas'a geldi ve dedi ki, "Ben şu resimleri yapan biriyim. Bu konuda bana fetva ver." Bunun üzerine İbn-i Abbas ona dedi ki;

"Bana yaklaş." Adam da O'na yaklaştı. Sonra İbn-i Abbas

"Bana yaklaş" dedi, o da yaklaştı; ta ki elini adamın başına koyuncaya kadar yaklaştı. Sonra dedi ki;

"Sana Rasûlullah'tan işittiğimi haber vereceğim. Allah Rasûlünün şöyle dediğini işittim:

"**Bütün musavvirler (heykel, resim, video v.s yapanlar) Cehennem'dedirler. Yapmış olduğu her resme can verilir de onlar ona Cehennemde azap verirler**." Daha sonra İbn-i Abbas adama dedi ki:

"Eğer mutlaka resim yapacaksan ağaç resimleri ve ruhu olmayan şeylerin resimlerini yap." (Buhari ve Müslim rivayet etmiştir. Lafız

Müslim'e aittir. Sahih-i Müslim'in Muhtasarı, hadis No: 1369, cilt 2, sayfa, 124)

4- Müminlerin annesi Aişe (radıyallahu anha), Ümmü Habibe radıyallahu anha ve Ümmü Seleme radıyallahu anha'nın Habeşistan'da iken içi resimlerle süslü bir kilise gördüklerini rivayet eder. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda bundan bahsettiklerinde, o şöyle buyurdu:

"**Onlar içlerinden ne zaman salih bir insan ölse, onun kabrini ibadetgah (mescit) edinirler ve içini resimlerle süslerler. Kıyamet gününde bunlar Allah'ın katında insanların en zelili olacaklardır**." (Buhari: Kitabü's-Salat; Müslim: Kitabü'l-Mesacid; Nesâî: Kitabü'l-Mesacid)

5- Ebu Huzeyfe radıyallahu anh **Allah Rasulü'nün (s.a) resim yapanları lanetlediğini** rivayet etmiştir. (Buhari: Kitabü'l-Büyü, Kitabü't-Talak, Kitabü'l-Libas)

6- Ebu Zür'a şöyle buyuruyor: "Bir keresinde Ebu Hureyre radıyallahu anh ile birlikte bir eve girdim ve bir ressamın tavana resimler yaptığını gördüm. Bunun üzerine Ebu Hureyre radıyallahu anh dedi ki:

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

Allah buyuruyor ki: Benim yarattığıma benzer bir varlık yaratmaya çalışandan daha zalim kim olabilir? Eğer yapabilirlerse bir tohum, ya da bir karınca yaratsınlar." (Buhari: Kitabü'l-Libas: Müsned-i Ahmed. Müslim'deki rivayete göre bu ev Mervan'ın evi idi.)

7- Ebu Muhammed Huzelî, Ali radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bir cenaze namazında iken şöyle buyurdu:

İçinizden kim Medine'ye gidip gördüğü her putu kıracak, her gördüğü kabri yerle bir edecek, her gördüğü resmi yırtıp atacak?" İçlerinden bir adam bunu yapacağını söyledi. Gitti, fakat Medinelilerden korkarak bu işi yapmadan geri döndü. Daha sonra Hz. Ali radıyallahu anh gitmek istedi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de gitmesine izin verdi. Ali radıyallahu anh gitti, sonra geri döndü ve şöyle dedi:

"Her putu kırdım, her kabri yerle bir ettim ve her resmi yırtıp attım." Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Şimdi bunlardan herhangi birini yapan, Muhammed'e (s.a) indirileni inkâr ediyor demektir."** (Müsned-i Ahmed., Müslim: Kitabü'l-Cenaiz, Nesaî: Kitabü'l-Cenaiz'de de aynı konuda bir hadis rivayet edilmektedir.)

8- İbn Abbas radıyallahu anhuma şöyle rivayet ediyor:

"... **Resim yapan kişi cezalandırılacak ve ondan resme ruh vermesi istenecek, tabii ki o da bunu yapamayacaktır**." (Buhari: Kitabü't-Ta'bir, Tirmizi: Ebvabü'l-Libas, Nesaî: Kitabü'z-Zînet, Müsned-i Ahmed)

9- Abdullah İbn Mes'ud radıyallahu anh Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

"**Kıyamet gününde Allah tarafından en büyük azaba uğrayacak olanlar suret yapanlardır**." (Buhari: Kitabü'l-Libas, Müslim: Kitabü'l-Libas, Nesaî: Kitabü'z-Zinet, Müsned-i Ahmed.)

10- Abdullah İbn Ömer radıyallahu anhuma Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

"**Suret yapanlar kıyamet gününde cezalandırılacaklar ve onlardan yaptıkları**

şeylere hayat vermeleri istenecektir." (Buhari: Kitabü'l-Libas, Nesaî-Kitabü'z-Zinet, Müsned-i Ahmed.)

11- Aişe radıyallahu anha, üzerinde resimler bulunan bir minder aldığını rivayet ediyor. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kapının önünde durdu ve içeri girmedi.

"Bir suç işlediysem Allah'a tevbe ederim" dedim. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bu minder ne için?" diye sordu

"Üzerinde oturup uzanman için" dedim.

"**Bu resimleri yapanlara kıyamet gününde azap edilecek ve onlardan yaptıkları resimlere hayat vermeleri istenecektir. Melekler (yani rahmet melekleri) içinde resim bulunan eve girmez**" (Buhari: Kitabü'l-Libas, Müslim: Kitabü'l-Libas; Nesaî: Kitabü'z-Zinet, İbn Mace: Kitabü't-Ticaret, Muvatta: Kitabü'l-İstiran)

12- Aişe radıyallahu anha rivayet ediyor: Bir keresinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem odama geldi, üzerinde resimler bulunan bir perde asmıştım. Birdenbire yüzünün rengi değişti. Daha sonra perdeyi aldı, yırttı ve şöyle buyurdu:

"**Allah'ın yarattığı gibi yaratmaya çalışanlar kıyamet gününde çok şiddetli bir azaba uğratılacaklardır**." (Müslim: Kitabü'l-Libas, Buhari: Kitabü'l-Libas, Nesaî: Kitabü'z-Zinet)

13- Aişe radıyallahu anha rivayet ediyor: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir seferden dönmüştü, ben de kapının üzerinde kanatlı at resimleri bulunan bir perde asmıştım. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onu indirmemi söyledi, ben de indirdim. (Müslim: Kitabü'l-Libas, Nesaî: Kitabü'z-Zinet)

14- Cabir bin Abdullah radıyallahu anhuma rivayet ediyor: **Nebi sallallahu aleyhi ve sellem evde resim bulundurmayı ve bir kimsenin resim yapmasını yasakladı**. (Tirmizi: Ebvabü'l-Libas)

15- İbn Abbas radıyallahu anhuma Ebu Talha Ensari radıyallahu anh'dan rivayetle şöyle diyor:

“Nebi sallallahu aleyhi ve sellem "**İçinde köpek ve resim bulunan eve melekler (yani rahmet melekleri) girmez**" buyurdu. (Buhari: Kitabü'l-Libas)

16- Abdullah bin Ömer radıyallahu anhuma rivayet ediyor: Cebrail aleyhisselam Nebi'ye (sallallahu aleyhi ve sellem) gelecekti, fakat

zaman geçtiği halde gelmedi. Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) merak etti ve evden çıktığında onunla karşılaştı. Ona niçin gelmediğini sorduğunda Cebrail (aleyhisselam)

"Biz içinde resim veya köpek bulunan eve girmeyiz" cevabını verdi. (Buhari: Kitabü'l-Libas, Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesaî, İbn Mace, İmam Malik ve İmam Ahmed, birçok sahabeden bu konuda birçok hadis rivayet etmişlerdir.)

17- İbn-i Abbas, radıyallahu anhuma'dan: "Allah Rasûlü'nün şöyle dediğini işittim:

"**Dünyada kim herhangi bir resim yaparsa Kıyamet'te ona can vermekle mükellef tutulur, o da can verici değildir**." Buhari ve Müslim tahriç etmiştir. Lafız ise Buhari'ye aittir. Fethul-Bari, 2/518)

18- Allah Rasûlü Sallallahu Aleyhi vesellem Ali radıyallahu anh'ı gördüğü her resmi yok etmesi için göndermiştir: Ebu'l-Heyyâcı'l Esedî'den:

"Ebu Talibin oğlu Ali bana dedi ki: Allah Rasûlü'nün, Sallallahu Aleyhi Vesellem, beni gönderdiği şey üzere göndereyim mi? Ki, o da:

"**Hiç bir resmi bırakmayıp hepsini yok etmen ve yükseltilmiş hiç bir kabir**

bırakmayıp hepsini düzeltmendir." (Müslim tahriç etmiştir. Sahih-i Müslim Muhtasarı. Hadis: 488, 1/131)

Bu Hadislerle İlgili Yapılan Bazı Şerhler:

Resimlerin haramlığını zikrettikten sonra İmam Nevevi (Allah O'na rahmet etsin) şöyle diyor:

"...Ve bu konunun tamamında gölgesi olanla gölgesiz olanın arasında hiçbir fark da yoktur. Mezhebimizin bu meseledeki özü budur: Sahabe, Tabiin ve onlardan sonraki alimlerin çoğunluğu da bu görüş doğrultusunda söylemişlerdir.O görüş Sevri'nin, Malik'in, Ebu Hanife'nin ve diğerlerinin yoludur. Seleften bazıları demişlerdir ki, ancak gölgesi olan nehyolunmuştur, gölgesi olmayan resimler için herhangi bir sakınca yoktur. Bu görüş yanlış bir mezheptir. Çünkü bütün resimler hakkında mutlak olarak gelen hadislerin yanı sıra Allah Rasûlü'nün, Sallallahu Aleyhi Vesellem, perdedeki resimleri reddetmesi, bunların da mezmum (haram kılmış) olduğunda hiç kimse şüphe etmez. O perdedeki resimlerin gölgeleri yoktur." (Sahihu Müslim Şerhi. İmam Nevevi, 14/81)

ez-Zührî şöyle diyor: "Resimdeki yasak umumidir. Üzerinde resim bulunan bir şeyi kullanmak ve içinde resim bulunan eve girmek de öyledir. Bu resmin, elbise üzerine basılmiş (rakam, nakış ve resim) olmasıyla olmaması

birdir. Bu resmin duvarda olması veya elbise üzerinde olması ya da çiğnenen, basılan bir yaygı veya çiğnenmeyen bir yaygı üzerinde olması da fark etmez. Bu umumi nehiy hadislerin zahirleriyle amelden elde edilmiştir. Özellikle Müslim'in zikrettiği “en-Nemruka” (üzerine dayanılan yastık) hadisi bu umumi nehye delâlet etmektedir. Bu görüş kuvvetlidir." (Sahihu Müslim Şerhi. İmam Nevevi, 14/82)

Hafız İbn-i Hacer el-Askalani, yukarıda zikri geçen İmam Nevevi'nin özetlediği sözlerini zikrettikten sonra diyor ki:

"Ahmed b. Hanbel'in tahriç ettiği Ali radıyallahu anh'den gelen hadis; gölgesi olanı da gölgesi olmayanı da, umumen hepsini kapsadığı görüşünü kuvvetlendirmektedir. Bu hadiste Allah Rasûlü Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurmaktadır:

"**Hangi biriniz Medine'ye gidip, orada hiçbir put bırakmadan hepsini kıracak ve hiç bir resim bırakmadan onları yok edecek**?" bu hadiste

"**Kim bundan herhangi bir şeyi yapmaya tekrar dönerse o kişi Muhammed'e indirileni inkar etmiştir**" ibaresi de vardır. (Fethu-l Bari, 12/507 el-Babi'l Halebî baskısı)

Ve Hafız İbn-i Hacer, Aişe hadisi üzerine konuşma esnasında diyor ki: "**Muhakkak ki bu**

resimleri yapanlar Kıyamet günü azap olunacaklardır" Devamla diyor ki: "Buradan anlaşılır ki; resmin haramlığında, o resmin gölgeli veya gölgesiz olması, yağlı boya veya nakışlı olması, yontma veya dokunmuş olması arasında hiçbir fark yoktur..." (Fethu'l-Bari, 12/513 82)

Bu asırda bazı âlimler **(!)** tasvirin (fotoğrafın) caizliği görüşündedirler. Bu görüşleri konusunda hiçbir delil yoktur. Bilakis deliller fotoğrafın haramlığnı te'kit etmektedir (kuvvetlendirmektedir). Çünkü Allah Rasûlü Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyuruyor:

"**İçerisinde resim bulunan eve Melekler girmez**." Burada resmi mutlak olarak zikretmiştir. Resmin muayyen bir çeşidiyle tahsislememiştir.

Cihazla Elde Edilen Suretlerin Durumu:

Şeyh Mustafa el-Hamami'nin fotoğraf olan resimlerin mübahlığını söyleyenlere karşı söylediği sözü çok beğendim:

"Muhakkak, elle yapılan resimler menedilmiştir. Bu bana göre tıpkı yırtıcı aslanı salıp da öldürdüğünü öldüren veya elektrik düğmesini açıp da kendisine dokunan herkesi yok eden ya da yemeğe zehir koyup da ondan yiyen herkesi helak eden kimseye benzemektedir. Çünkü kendisine öldürmek it-hamı tevcih edildiğinde: "Ben öldürmedim. Zehir, aslan ve elektrik öldürdü." Arkasından delil olarak da şu sözünü sıralar: "Öldürmek ancak el ile olandır. Ben ise elimi bu ölülere asla uzatmadım. Peki onları öldürmek nasıl olur da bana nisbet edilir?"

Böyle diyene şu şekilde söylenir: Şüphesiz, ölüm, öldürme vasıtalarından herhangi biriyle ruhun çıkartılmasıdır. Zehir, elektrik ve yırtıcı hayvan da öldürme vesilelerindendir. Buna göre kim bu vesileleri kullanırsa o kişi öldürme suçunu işlemiştir. İsterse elini hiç uzatmamış olsun. İşte resim de böyledir. Resimden murad, sureti icad etmektir. Bütün bela resimdedir..."

Cihazla çekilen resmin günahının elle yapılandan kat kat fazla olduğunu da söy-leyebilirsin. Hatta cihazın bir anda çektiği resmi, ressam eliyle ancak senelerce uğraşarak yapar.

Azap ise ne kadar resim meydana geldiğine göredir. Buradan da kesinlikle anlarsın ki, bir resmi yapmak büyük bir masiyettir.

Buna ikinci resim de eklenirse masiyet de ikinci defa olur. Böylece resim her çoğalışında o resmi yapanın günahı da hep çoğalmaktadır. Ve sen biliyorsun ki, azap da günah miktarıncadır. Buna göre resim çoğaldıkça azap da çoğalır, şiddetlenir ve uzar." (el-İ'lâm, Helal ve Haram kitabının tenkidi. Şeyh Salih bin Fevzan, sayfa 40.)

Şu alimler ister el ve isterse cihazla olsun, her çeşit resmin ve resim yapmanın haramlığını söyleyen alimlerin en meşhurlarıdır: Şeyh Muhammed bin İbrahim, Abdulaziz b. Baz, Muhammed Emin Şankıtî, Nasuruddin el-Albânî, Ahmed Muhammed Şakir, Şeyh Abdullah Cibrin,

Şeyhimiz Ebu Said el-Yarbuzî hafazahullah, elle veya cihaz ile elde edilen her türlü canlı suretinin haram olduğunu, islama davet veya ders amaçlı vido çekimlerinin zaruret ya da maslahat olarak değerlendirilemeyeceğini birkaç defa açıklamış, Bediuddin Şah rahimehullah'ın da bu görüşte olduğunu nakletmiştir.

Hangi Suretlerde Ruhsat Vardır?

Bütün tafsilatı geçenlerin dışında olarak, kendisinde gerçekten faide bulunan ve zaruret bulunan tasvirlerin caizliği müstesna olunmuştur. Şeyh Nasuruddin el-Albânî şöyle diyor:

"...Sözleri bitirmeden önce, şuna dikkat çekmeyi de ihmal etmemeliyim: Muhakkak biz her türlü resmin haramlığı görüşündeyiz. Bunda da kesin azim halindeyiz. Fakat bununla beraber kendisinde mutlak bir faide olan ve herhangi bir zarara yakın olmayan resimde de bir mani yoktur. Bu faide de aslı mubah olan bir yol ile olmalıdır. Tıpta, coğrafyada kendisine ihtiyaç duyulan resim, suçluların yakalanmasına yardımcı olan resimler, suçlulardan korunmak için onların tanınmasını sağlayan resimler ve bunun gibilerine ruhsat vardır. Hatta bazen olur ki o resimlerden bazısını yapmak vacip olur. Bu konuda delil olarak iki tane hadis-i şerif vardır.

İlki: Aişe radıyallahu anha'dan: "**Ben oyuncak bebeklerle oynardım, Allah Rasûlü de benim kız arkadaşlarımı benimle oynamaları için bana getirirdi**." (Buhari, 10/433, Müslim, 7/135 ve Ahmet İbn-i Hanbel, 6/166, 233, 234'de tahriç etmişlerdir. Lafız ise Ahmet İbn-i Hanbel'e aittir. İbn-i Sad ise 8/66'da bu rivayeti tahriç etmiştir.)

Ve yine O'ndan gelen bir rivayette de: Kendisinin oyuncak bebekleri olduğu ve Allah Rasûlü geldiğinde onları elbisesiyle örttüğü

vardır. Ebu Avane diyor ki, örtmesinin sebebi, oyuncak bebeklerden menolunmasın diyedir.

Bu hadisten çocuk oyuncakları edinmenin cevazına delil olunur. Kız çocuklarının bu oyuncaklarla oynaması içindir. Bu, resim edinmenin genelde nehyedilmesinden hususileştirilerek cevaz verilmiştir. Kadı İyâd da, buna hüküm vermiş ve cumhurdan da böyle nakletmiştir. Buna göre, cumhur; kız çocuklarının eğitimi, terbiyesi, küçükten ev işlerine alıştırılmaları ve evlatlarını terbiyeye hazırlıkları için oyuncak bebeklerin alış verişine cevaz vermişlerdir."

Derim ki, Aişe radıyallahu anha'nın oynadığı oyuncakların suretlerinin belirsiz olduğu rivayetlerden anlaşılmaktadır. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bu oyuncakların ne olduğunu sormuş, Aişe radıyallahu anha da "kanatlı at" olduğunu söylemiştir. Buna göre yüzü, gözleri vs. belli olmayan oyuncaklara ruhsat verilmiştir. Nitekim Şeyh Elbani'nin es-Sahiha'da tahric ettiği ve aslı Ebu Bekr ibnu'l-Arabi'nin el-Mu'cem'inde bulunan hadiste: "Suret baştır. Baş kısmı yok edilirse suret kalmaz" buyrulmuştur.

İkincisi: Rubeyyi binti Muavviz'den. Dedi ki: Nebi Sallallahu Aleyhi Vesellem aşura yemeğini Medine'nin köylerine gönderdi (Medine'nin etrafındaki köyler). Ve

"**Kim oruçsuz olarak sabahladıysa geri kalan gününü de oruçsuz olarak tamamlasın,**

kim de oruçlu olarak sabahladıysa o da orucuna devam etsin" dedi. Rubeyyi binti Muavviz devamla şöyle dedi:

Biz sonradan oruç tutardık, çocuklarımıza da oruç tuttururduk (küçük çocuklara) ve mescide giderdik, onlar için boyanmış yünden oyuncaklar yapardık (ve o oyuncakları beraberimizde götürürdük). Çocuklardan biri eğer yemek için ağlarsa bu oyuncakları ona verirdik, ta ki iftar vakti gelsin diye (böyle yapardık). Başka bir rivayette de:

"Bizden yemek istedikleri zaman oyuncakları onlara verirdik ki, onların oruçları tamam oluncaya kadar oyuncaklarla oynasınlar" ibaresi vardır." (Buhari rivayet etmiştir. 4/163 Siyak da Buhari'nindir. Müslim de 3/152'de rivayet etmiştir Fazlalıkla beraber diğer rivayet de Müslim'e aittir)

Bu iki hadis-i şerifte, eğer arkasından nefsi eğiten, kültürel eğitimine yardım eden terbiyevî bir maslahat var ise, resme cevaz verilmiş ve hoş görülmüştür. Buna İslam'ın ve müslümanlarm resimdeki ve resim edinmedeki maslahatları da eklenir (dahil edilir).

Derim ki: "Şeyh el-Elbani rahimehullah'ın yukarıda geçen son cümlesi tartışma götürür. Zira kendisi, suçluların bulunması, kimlik, pasaport, evlilik cüzdanı gibi zaruri halleri kastetmektedir. Nitekim bu hususa işaret ettiği, bu açıklamaların devamında anlaşılacaktır. Günümüzde karaktersiz, taklitçi güruh bu gibi

ifadeleri şahsi maslahatlarına "dinin ve müslümanların maslahatları" adını vererek hevalarına alet etmekte, İslam'a davet için (!) fotoğraf resmi ve video kayıtlarının kullanılabileceğini söyleyerek habis bir bidat çıkarmaktadırlar!

Bunun dışındaki ise aslı üzere bakidir, o da haram oluşudur. Şeyhlerin, liderlerin, arkadaşların ve benzerlerinin resimleri ki, bunlarda hiçbir faide yoktur. Bilakis bunlarda putlara tapan kafirlere benzeme vardır. Allah en iyisini bilendir.

Bundan murâd, şirke götüren bütün vesilelerin haram kılınışındaki İslam'ın hikmetini beyan etmeyi kasdetmemizdir. Diğer taraftan da Şer'i ilimlere mensup bazılarının irtikab etmiş olduğu hatanın büyüklüğüne dikkat çekmeyi murâd ettik.

Onlar kendi resimlerinin kitaplarda, dergilerde, İslamî ve gayri İslamî gazetelerde (ve internet sitelerinde) yayımlanmasına şiddetli bir hırs göstermektedirler. Hatta iş öyle bir hadde ulaştı ki, resmin yeri, kaldırılmasında, nasıl asılacağı konusunda, toplantı, yürüyüş ve resme karşı kıyamda, resmin nasıl tertip olunacağında, resim taşınır halde geçiş merasimlerinde ona nasıl tazim edileceği konularında emirler ve talimatlar çıkartılıyor. Bu durum, cahilleri ve sefilleri bırak, ilim iddia edenlerin arasında meydana gelmektedir. La havle ve la kuvvete illa billah.

Hatta bazıları başarılı pozları seçmekte mahir olan fotoğrafçıları tercih etmektedirler. Ve o fotoğrafçılar değerli üstadın özel elbiseler giymesini isterler. Tıpkı onların nasıl oturacaklarını (poz vereceklerini) ayarladıkları gibi.

Sureti Meşrulaştırmaya Çalışan Fasıkların Bir Şüphesine Cevap:

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: "**Ona dilediği şekilde kaleler, timsaller, havuz büyüklüğünde çanaklar ve yerinden sökülmeyen kazanlar yaparlardı**." (Sebe 13)

Temasil: Arapçada insan, hayvan, ağaç, çiçek, nehir veya herhangi bir cansız varlık olsun tabii bir varlığın benzerinin taklit edilmesi anlamına gelen timsal kelimesinin çoğuludur. "Timsal, Allah tarafından yaratılan bir şeye benzemesi için yapılan bütün sûni şeylerin ismidir." (Lisanü'l-Arab)

"Timsal; canlı olsun, cansız olsun bir varlığa benzemesi için yapılan bütün resimlerdir." (Tefsir, el-Keşşaf)

Bunlara dayanarak Kur'an'daki bu ifadenin, Süleyman (aleyhisselam) için yapılan "heykeller"in insan ve hayvan heykelleri veya resimleri anlamına gelmediğini söylebiliriz. Bunlar Süleyman aleyhisselam'ın binalarını ve eserlerini süslediği manzara resimleri, çiçekli düzenlemeler veya başka tür dekorasyonlar da olabilir.

Bu yanlış anlamaya Süleyman aleyhisselam'ın kendisi için peygamberlerin ve meleklerin resmini yaptırdığını söyleyen bazı müfessirler sebep olmuştur. Bu müfessirler İsrailî haberlerden yararlanmışlar ve daha önceki

şeriatlara göre resim yapmanın haram olmadığı sonucuna varmışlardır.

Fakat bu İsrailî haberleri zikredip rivayet ettikleri halde, Süleyman aleyhisselam'ın Musa aleyhisselam'ın şeriatına tabi olduğu ve onun şeriatında da aynen Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriatında olduğu gibi insan ve hayvan resim ve heykelleri yapmanın haram olduğu gerçeğini gözardı ediyorlar.

Fakat Müslüman müfessirler bu İsraili rivayetleri zikretmelerine rağmen Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriatında bunun haram kılındığını belirtmişlerdir. Bu nedenle hiç kimseye Süleyman aleyhisselam'ı taklit ederek resimler ve heykeller yapması helal olmaz. Fakat günümüzde batıyı taklit ederek fotoğrafı ve heykel yapmayı helal kılmak isteyen bazı kimseler Kur'an'ın bu ayetini delil olarak alırlar ve şöyle bir iddiada bulunurlar:

"Allah'ın Peygamberi böyle yaptığına ve Allah da kitabında Peygamberinin bu davranışını zikrettiğine, bunu kabul etmediğine dair bir ifade de bulunmadığına göre, bu helal olmalı."

Batıyı taklit eden bu kimselerin iddiası iki sebep yüzünden yanlıştır. Birincisi, Kur'an'da kullanılan Temâsil kelimesi sadece insan ve hayvan resmi anlamına gelmez, cansız nesnelerin resimleri için de kullanılır. Bu nedenle sadece bu kelimeye dayanılarak Kur'an'a göre

insan ve hayvan resimleri yapmanın helal olduğu sonucuna varılamaz. İkincisi, sahih senetlerle ve birçok kanaldan rivayet edilen hadisler, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in canlıların resimlerini yapmayı ve bunları evde bulundurmayı yasakladığını göstermektedir.

Bunlara karşın resim konusunda bazı istisnalar yapan hadisler de rivayet edilmiştir. Mesela Ebu Talha Ensari radıyallahu anh'den rivayet edilen bir hadise göre üzerinde resimli dokumalar bulunan perdeler asmak caizdir. (Buhari: Kitabü'l-Libas).

Aişe (radıyallahu anha) hadisine göre Aişe radıyallahu anha üzerinde resimler bulunan bir kumaşı yırtıp minder yaptığında Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) bunu yasaklamamıştır. (Müslim: Kitabü'l-Libas)

Salim bin Abdullah bin Ömer hadisine göre, teşhir edilmeyen, göze çarpacak şekilde asılmayan ve halı gibi yere serilerek kullanılan resimli kumaşları kullanmak haram değildir. (Müsned-i Ahmed)

Fakat bu hadislerden hiçbirisi yukarıda zikrettiğimiz hadislere muhafelet etmez. Bunlardan hiçbirisi resim yapmayı ve boyamayı helal kılmaz, sadece bir adamın üzerinde resimler bulunan kumaşı varsa, onu nasıl kullanması gerektiğini açıklığa kavuşturur. Bu konuda Ebu Talha Ensari hadisi kesinlikle kabul edilmez, çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve

sellem'in üzerinde resimler bulunan bir kumaşı perde olarak kullanmayı sadece yasaklamakla kalmayıp parçaladığını bildiren birçok sahih hadise muhaliftir.

Bundan başka bu konuda Ebu Talha Ensari radıyallahu anh'ın kendi uygulaması da, Tirmizi ve Muvatta'da rivayet edildiğine göre, üzerinde resimler bulunan bir kumaşı değil perde olarak asmak, yer yaygısı olarak bile kullanmama şeklindeydi.

Aişe ve Salim bin Abdullah'ın hadislerine gelince onlar da, eğer bir resim önem verilerek ve saygı gösterilerek yükseğe asılmaz ve önemsemeden yere yayılıp halı olarak kullanılırsa bunun caiz olduğunu bildirirler. Buhari'nin rivayetinde bu suretlerin baş kısımlarının kesilmesinin emredildiği açıklanmıştır. Buna göre saygı gösterilmeyen bir yere konulsa dahi suretlerin baş kısımları yok edilmelidir.

Bütün bunlara rağmen bu hadisler nasıl olur da, boyama sanatını, resim ve heykel yapmayı insan medeniyetinin en kıymetli başarısı olarak değerlendiren ve bunu Müslümanlar arasında da yaygınlaştırmak isteyen bir kültüre meşruiyet kazandırmak için kullanılabilir?

Salih Selef Suretlerden Sakınmış ve Sakındırmışlardır

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ümmetine resim konusunda bıraktığı sünnet, bu konuda büyük sahabelerin uygulama ve davranışlarında görülebilir. İslam'da kabul edilen fıkıh ilkesi, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in merhaleler katedip ön emirler ve istisnalardan sonra hayatının son döneminde emrettiklerinin güvenilir ve salih İslam kuralları olarak alınmasını gerektirir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra büyük sahabelerin uygulaması ve belli davranış şekli üzerinde ısrar etmeleri de Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ümmetine o sünneti bıraktığının kuvvetli bir delilidir. Şimdi de bu salih ve muttaki kimselerin resim konusunda nasıl tavır aldıklarına bakalım:

Ömer (radıyallahu anh) Hıristiyanlara şöyle demiştir: "**Biz sizin kiliselerinize içlerinde resim olduğu için girmeyiz**." (Buhari: Kitabü's-Salat)

İbn Abbas (radıyallahu anhuma) bazen kilisede namaz kılardı, fakat içinde resim bulunmayan kiliselerde. (Buhari: Kitabü's-Salat.)

İslâm'ın bu kuralı, fakihler tarafından kabul edilmiş ve İslam hukukunun maddelerinden biri sayılmıştır. Bu nedenle Allame Bedrüddin Aynî, Tevhid'le ilgili olarak şöyle der:

"Bizim büyüklerimiz (yani Hanefi fakihleri) ve diğer fakihler, canlı bir şeyin resmini yapmanın sadece haram olmakla kalmayıp, kesinlikle yasaklandığını, resmi yapan kişi onu hor görerek kullanacak veya başka bir amaçla kullanacak olsa bile hiç fark etmeksizin büyük bir günah olduğunu söylemişlerdir. Her ne tür olursa olsun resmini yapmak ve boyamak haramdır, çünkü bu Allah'ın yarattığına benzer bir şeyler yaratma çabasıdır. Aynı şekilde kumaş üzerine veya halıya, para üzerine, alet ya da duvar üzerine, neyin üzerine olursa olsun resim yapmak her halükarda haramdır.

Fakat ağaç vs. gibi şeylerin resmini yapmak haram değildir. Resmin gölgesi olsun veya olmasın (boyama resim olsun yahut heykel olsun) hiç farketmez. Bu, İmam Malik, Süfyan-ı Sevri, İmam Ebu Hanife ve diğer alimlerin görüşüdür.

Kadı İyaz kız çocuklarının oyuncak bebeklerinin bundan istisna olduğunu söyler, fakat İmam Malik, onları satın almayı bile caiz görmemiştir." (Umdetü'l-Kari 22/70).

İmam Nevevi, Müslim şerhinde ayrıntılı bir şekilde aynı görüşü ele almıştır. (Bkz. Şerhu Nevevi, Mısır baskısı 14/81-82)

Bu resim yapma konusundaki hükümler böyledir. Başkalarının yaptığı resimleri kullanma konusuna gelince, Allame İbn Hacer, İslam fakihlerinin görüşlerini şöyle zikreder:

"Malikî fakihi İbn Arabi, hor görülerek kulanılsa da kullanılmasa da gölgesi olan suretlerin haram olduğu konusunda alimlerin icmaı olduğunu söyler. Sadece kız çocuklarının oyuncak bebekleri ondan müstesnadır. İbn Arabi gölgesi olmayan fakat (basılı halde, aynadaki görüntünün aksine) sürekli olarak kalıcı olan suretlerin de hor görülerek kullanılsa da kullanılmasa da haram olduğunu söyler. Fakat başı kesilirse, ya da organları veya parçaları birbirinden ayrılırsa, kullanılabilir. İmamü'l-Harameyn, üzerinde resimler bulunan perde veya minderlerin kullanılabileceğini, fakat duvara veya tavana asılan resimlerin haram olduğunu çünkü bunlarda saygı ve yüceltme bulunduğunu, oysa perde ve minderde hor görmenin mevcut olduğunu ifade eden bir görüş zikretmiştir...

İbn Ebi Şeybe, İkrime'den rivayet ederek sahabeden hemen sonra gelen tabiin alimlerinin, halıda veya minderde bulunan resimlerin onların hor görüldüğü anlamına geldiği şeklinde bir görüşleri olduğunu ifade eder. Onlara göre yüceltilerek yüksek bir yere asılan resim haramdır, fakat yere serilip yayılan resimleri kullanmak caizdir.

İbn Sirin, Salim bin Abdullah, İkrime bin Halid ve Said bin Cübeyr'den de aynı görüş rivayet edilmiştir." (Fethü'l-Bâri. 10/300)

Yukarıda zikredilen ayrıntılı açıklamalar, resmin haramlığının İslam'da şüpheli ve tartışmalı bir mesele olmadığını, bilakis yabancı kültürlerden etkilenen kimselerin kılı kırk yarma

çabaları ile değiştiremeyecekleri bir şekilde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in apaçık emirleri, sahabenin uygulaması ve İslam fakihlerinin ortak görüşleri ile belirlenmiş kesin bir İslam kuralı olduğunu göstermektedir.

Cihazla Elde Edilen Suretler Hakkında Alimlerin Sözleri

İbnu'l-Arabi el-Endulusi, Aridatu'l-Ahvezi'de (7/253) ve başkaları cisimli suretlerin haramlığına dair icma zikretmişlerdir.

Bazıları çocukların oyuncaklarını icmali ve tafsili olarak istisna etmişlerdir.

Surette haramlık, başın mevcudiyeti halinden ibarettir. Hadiste:

"**Suret baştır**" buyrulmuştur. Bunu el-İsmaili Mucem'inde rivayet etmiştir. el-Elbani Silsiletu's-Sahiha'da (1921) bunu ve Cibril aleyhisselam'ın:

"**Timsallerin başını koparmasını emret ki ağaç şekline dönsünler**" dediğini zikretmiştir. Bunu Ebu Davud (4158) hasen bir isnad ile rivayet eder.

Cumhurun kavlinin haramlık hükmü: gerçekte mevcut olmayan bir şeyin mesela gagalı bir insan, kanatları olan at ve benzerlerinin suretini de kapsar. çizgi filmlerdeki buna benzer şekiller böyledir. Bazı ilim ehli mumyalanmış ve içi doldurulmuş hayvanları da bu hükme dahil etmişlerdir. Bu da suret asılmasına götürür. Zira bu bazı cahillerin evden ve ev halkından belayı def eder zannıyla suret asmasına vesile olur. Bkz.: Muhammed el-Vasıl; Ahkamu't-Tasvir risalesi.

Şeyh Abdullah Cibrin der ki: “Bu asrın alimleri fotoğraf resimleri hakkında ihtilaf etmişlerdir. Bu kameranın tasviridir. Asrın alimlerinin çoğu bunun haram olduğu görüşündedir. Sadece zaruret sebebiyle buna cevaz vermişlerdir. Onların başında şeyhlerimizin şeyhi, eski memleket müftüsü ve büyük alimler heyetinden oluşan el-Lecnetu’d-Daime üyesi Muhammed b. İbrahim ve şeyhimiz Abdulaziz b. Baz gelmektedir. Allah her ikisine de rahmet etsin.

Bazı ilim ehli bu türün (fotoğrafın) haram olmadığı görüşündedir. Bu görüşün sahipleri – Şeyh Muhammed b. Salih b. Useymin – el-Kavlu’l-Mufid’de (2/439, 440) bu meseledeki ihtilafı zikrettikten sonra) şöyle derler:

“İkinci görüş: Fotoğraf tasvir değildir. Lakin bunu yapana helal midir, değil midir hala şüphe kalmıştır.

Cevap: Eğer haram bir amaçla yapılıyorsa haramdır. Mubah bir amaçla yapılıyorsa mubahtır. Zira vesileler, maksatlarının hükmüne tabidir. Binaenaleyh, eğer bir şahsın hatıra olarak adlandırdıkları fotoğraftan ise bu caiz olmaz. Zira bunda suret edinme vardır. Bunun bir suret olduğunda şüphe yoktur. Hiç kimse de bunu inkar etmez. Eğer kimlik gibi mubah bir gayeyle yapılıyorsa bunda cevazına ruhsat vardır. Buna benzer hususlarda mubah olur.”

Yine Eşref b. Abdilmaksud’un cem ettiği fetvalarında (1/149) şöyle demiştir:

“Bundan gaye bir insanın fotoğrafını bulundurmaksa, hatıra için bile olsa bu haram olur. Zira vesilelerin hükmü, maksatlarının hükmüne göredir. Hatıra için resim edinmek ise haramdır. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem meleklerin içerisinde suret bulunan eve girmediklerini haber vermiştir. Bu, evlerde suret edinmenin haramlığına delalet etmektedir. Duvarlara asılan suretlere gelince, bu haramdır, caiz değildir. melekler içinde suret bulunan eve girmezler.”

Bazı alimler sinema filimlerinin ve televizyon görüntülerinin haram kılınan tasvirden olmadığı görüşündedirler. Diğer bazı alimler ise nasların umumiliği sebebiyle bunun da haram olduğu görüşündedir. Bazıları öğretme ve davet gibi şer’i maslahatlar için olanları istisna etmişlerdir.

Derim ki: Bu son derece yanlış ve islam alemine en büyük zararı veren bir görüştür. İnşaallah ileride bu konuya değineceğim.

Bütün bunlardan dolayı, şirkle ve ona götüren bütün vesilelerle savaşmaya hırs gösteren tevhid ehlinin tasvir meselesinde gevşeklik göstermekten sakınması gerekir. Özellikle de büyük alimlerin ve insanların kalplerinde büyük yeri olan hayır ve salah ehlinin resimleri hususunda! Bu işte gevşeklik göstermek tehlikeli ve ayak kaymaları büyüktür.

Müslümanlardan bir çok kimse fotoğraf ve sinema suretleri konusunda gevşek

davranmaktadır. Bununla beraber bu konudaki doğru görüşü bilmede gayret sarf etmezler. Onlardan çoğu içtihad rütbesinde ilim ehli değildir. Ancak başkalarını taklid ederler. Ya da bazı müftülerin görüşüne tutunurlar. Malumdur ki müslümanın, ilim ehlinin görüşlerinden hevasına uyanı alması caiz değildir. Zira bu hevaya uymaktır. **Fakihlerin ruhsatlarını araştırıp onlara uyan, şeriata uymuş olmaz**. Nitekim ilim ehli, fakihlerin ruhsatlarını araştırmanın haram olduğunu belirtmişler ve bunu çokça yapan kimselere ağır ifadeler kullanışlardır. Alimlerin sözlerine tabi olan kimseye gereken; bütün meselelerde dindarlık ve ilim bakımından en üstün olan alimlerin görüşlerine uymaktır. İlim ehli bunu böylece belirtmişlerdir. Bkz.: İ'lamu'l-Muvakkiin (4/261) el-Usul Min İlmi'l-Usul (s.100)

Tasvirin hükmü hakkında bkz.: Fethu'l-Bari (tasvirler babı) Şeyh Muhammed b. İbrahim Fetava (1/178-195) Şeyh Abdulaziz b. Baz Fetava (2/797-835) Fetava'l-Lecneti'd-Daime (1/458-464) Şerhu'l-Mumti' (2/195-205) Şeyh Muhammed el-Gufeyli et-Tenvir Fima Verade Fi Hukmi't-Tasvir, Şeyh Muhammed b. Ahmed el-Vasıl Ahkamu't-Tasvir"

Bazı Fetvalar:

Soru: Bazı insanlar bize resimlerin haram olduğunu, bunların bulunduğu yere meleklerin girmeyeceğini tebliğ ettiler. Bunlar doğru mudur? Burada haram resimler ile kastedilen insan ve hayvan heykelleri gibi gölgeli olanlar mı yoksa

nüfus cüzdanlarındaki ve paralardaki resimler gibi gölgesiz olanlar da bu haramlığa dahil midir? Ev eşyalarında bunlar helal olur mu? Bize ifade ediniz.

Cevap: Evet bütün gölgeli veya gölgesiz insan ve hayvan resimleri haramdır. Kumaş üzerinde olanlar da böyledir. Sahih hadisler Meleklerin içinde suret bulunan eve girmeyeceklerini belirtmektedir. Suçluların tespiti, pasaport, nüfus cüzdanı gibi zaruri hallerde resme ruhsat vardır. Umarız ki bu gibi zaruri şeylerde resim bulundurmak Meleklerin girmesine mani olmaz. Allah yardımcımız olsun. Yine döşek ve yastıklarda bulunan resimler de böyledir. Bu konuda gelen bir hadiste Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Bu resimleri yapanlara kıyamet gününde azap edilecek, onlara "yarattıklarınıza can verin bakalım" denilecektir**." Bunu Buhari rivayet etmiştir. Yine Ebu Cuhayfe radıyallahu anh'den Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in faiz yiyene, vekilliğini yapana ve resim yapanlara lanet ettiğini rivayet etmiştir. (El-Lecnetud Daime)

Soru: Hatırlamak amacıyla resimleri saklamam caiz midir?

Cevap: Caiz değildir. Erkek veya kadın her müslümanın hatırlamak için sakladığı ruh sahibi canlı resimlerini yok etmesi vaciptir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Ali radıyallahu anh'e:

"**Yok etmediğin suret ve düzlemediğin yüksek kabir bırakma**" buyurmuştur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in evde resim bulundurmaktan yasakladığı ve Fetih günü Kabe'ye girdiğinde duvarlarında gördüğü resimleri sildiği sabit olmuştur. Dağ, ağaç gibi cansız varlıkların resimlerinde ise sakınca yoktur. (Şeyh İbn Baz)

Soru: Ben faydalı dergileri okuyup hayatımda bunlardan yararlanmaya gayret ediyorum. Fakat ben bu dergilerdeki resimlerden rahatsızım. Bunları satın almamda sakınca var mıdır? Bunları ne yapmalıyım? Saklayabilir miyim yoksa yakmalı mıyım?

Cevap: Faydalı gazete ve dergileri okuyup dini, edebi ve ahlaki konularda istifade edebilirsin. Lakin resimleri mürekkep ile veya başka bir şeyle gidermelisin. Yahut onları kapalı bir dolapta veya bir sandıkta bulundurmalısın. İhtiyacın yoksa yakmalısın. (Şeyh İbn Cibrin)

Soru: Üzerinde yılanbaşı gibi suret ve resimler bulunan altın takıları satmanın hükmü nedir?

Cevap: Üzerinde ruh taşıyan canlı resimleri bulunan altın veya gümüş takıları satmak, almak, takmak, edinmek haramdır. Müslümanın bu resim ve suretleri gidermesi vaciptir. Sahihu Müslim'de Ebul Heyyac'ın Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh'den rivayetinde, o kendisine:

"**Seni Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in beni gönderdiği şey üzere göndereyim mi? O beni yok etmedik suret ve düzlemedik yüksek kabir bırakmamak üzere göndermişti**." Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle buyurduğu sabit olmuştur:

"**Şüphesiz melekler içinde suret olan eve girmezle**r" (Buhari ve Müslim İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan) Binaenaleyh Müslümanların bu takıları kullanmaktan ve alıp satmaktan uzak durmaları gerekir. (Şeyh İbn Useymin)

Üzerinde canlı suretleri olan altın almak: Kelebek, yılanbaşı gibi suretler olan altının alım satımı, kullanılması haramdır. Zira suretin giderilmesi vaciptir. (el-Lecnetud Daime)

Resim haram mıdır?: Eğer bununla ağaçların, denizlerin, yıldızların vb. ruh taşımayanların resimleri kastediliyorsa bu caizdir. Ama insan, deve, kuş gibi ruh taşıyanların resmi haramdır. (İbn Useymin)

İçerisinde suretler bulunan kitapları ve dergileri saklamak: İçinde bazı resimler de olsa bunları saklamakta bir engel yoktur. Ama kadın resimleri varsa bunları silmek gerekir. Erkek resimlerinde başının silinmesi yeterlidir. (İbn Baz)

İçerisinde resimler olan faydalı gazete ve dergileri okumanın hükmü: Bu tür dergi ve gazeteleri okuyup dini, edebi ve ahlaki konularda istifade edebilirsin. Ama resimleri mürekkep ile kapatmalı, yüz suretlerini gidermelisin. Veya bunları kapalı halde bırakıp dolaba, sandığa kilitleyebilirsin. Eğer ihtiyacın yoksa bunları yakmalısın. (İbn Cibrin)

Hayvanların ve kuşların içini doldurmak: Caiz değildir. Bunda hayvan doldurmak için mal harcayarak zayi etmek vardır. Allah israftan yasaklamıştır. Ayrıca bu ruh taşıyan canlının suretini asmaya vesile olmak söz konusudur. (el-Lecnetud Daime)

Resim asmak: Ruh taşıyan canlıların resmini asmak caiz değildir. (İbn Baz)

Televizyon seyretmek: Onu eve hiç koymamayı tavsiye ederim. Lakin ondan hayırlı istifade edebilme kuvvetine sahipse ve onunla şerre sürüklenmeyecekse bunda bir engel yoktur. Ondan hoş şeyler dinleyip şarkılardan ve

filmlerden uzak durabilir. Lakin genellikle televizyon kötülüklere sürüklemektedir. (İbn Baz)

Kadının televizyondaki erkeğe bakması: Kadın için hayırlı olanı erkekleri görmemesi, onların da kendisini görmemesidir. Bu konuda güreş, maç, filimler veya başka yerde görmesi fark etmez. Zira kadının tahammülü zayıftır. Çoğunlukla bakışlar şehvetlere sebep olur ve fitne ortaya çıkar. Bunun sebeplerinden uzaklaşmak selamete en yakın olanıdır. (İbn Cibrin)

Televizyon ve çocuklar üzerinde kötü etkileri: Eğer bir kimse televizyon edinip onu müzik dinlemek, kadınlarla erkeklerin bir arada bulunduğu, açık saçık kadınlar gösteren programlar, müstehcen filimler izlemek gibi Allah'ın haram kıldığı hususlarda kullanırsa televizyon almak caiz değildir. Zira televizyon aldığı takdirde ailesi, çocukları bu sakıncalı programları izlemekten uzak duramazlar. Böylece haram işlemekte onlara yardımcı olmuş olur. Bu kişinin kıyamet gününde hesaba çekileceği kötü terbiyedir. (İbn Useymin)

Üzerinde resim olan elbise giydirmek: Büyük için de, küçük için de üzerinde resim bulunan elbise giymek caiz değildir. Hatıra olması için resim çektirmek de caiz değildir.

Ancak pasaport, kimlik gibi zaruret olduğu zaman caizdir. (İbn Useymin)

Resim içeren oyuncaklar:

— Yaratılış sureti tam değilse, göz, burun, ağız yoksa bunun caiz oluşunda şüphe yoktur. Bu, kız çocuklarının Aişe radıyallahu anha ile oynadıkları oyuncak türlerindendir.

— Ama yaratılış bir insan gibi tam şeklinde ise, ben bunun caiz olması hususunda içimde bir sıkıntı hissediyorum. Zira bu Allah'ın yarattığına benzemektedir.

— Lakin oyuncakların kesin olarak haram olduğunu söyleyemem. Zira bu meselelerde büyüklere tanınmayan ruhsat, küçüklere verilmiştir. (İbn Useymin)

— Bu meselede âlimlerin diğer görüşü ise: üzerinde mücessem suret bulunan oyuncakların haram olduğudur. (İbn Cibrin)

Çocukların Küçüklük resmini saklamak: Duvara asılmasa bile caiz değildir. Bu sadece pasaport ve benzeri durumlarda gerekirse caizdir. (el-Lecnetud Daime)

Ruh taşıyan canlı resmi bulunan yerde namaz kılmak: Eğer müslüman namazı

şartlarına uygun şekilde kılmışsa böyle bir yerde kıldığı namaz sahihtir. Lakin resim bulunmayan bir yer araştırması daha faziletlidir. (İbn Baz)

Suretin Yapılış Şekline Değil, Suretin Ortaya Çıkmış Olmasındaki Yasaklığa İtibar Edilir

Bu hususta, hiçbir yanlış anlamaya meydan vermemek için bir kaç mesele daha açıkça anlaşılmalıdır.

Bazı kimseler boyama resim ile fotoğraf arasında bir ayrım yapmaya çalışırlar, **oysa şeriat resmin (suret) kendisini yasaklar, suretin yapılış şeklini ve metodunu değil.** Fotoğraf ile resim arasında hiçbir fark yoktur, ikisi de surettir. İkisi arasındaki tek fark yapılışlarında kullanılan metoddur ve bu hususta şeriat emirleri ikisi arasında hiçbir ayrım yapmaz.

Bazı kimseler İslam'da resmin, putperestliğe bir son vermek için yasaklandığı iddiasında bulunurlar. Bugün böyle bir tehlike olmadığına göre bu yasak iptal edilmelidir. Fakat bu iddia kesinlikle yanlıştır. Çünkü hadislerden hiçbirinde, resmin putperestlik ve şirk tehlikesinden sakınmak için haram kılındığına dair bir ifade yoktur. İkincisi, şirk ve puta tapıcılığın yer yüzünden silindiği iddiası da temelsizdir. Bugün Hindistan (Hint-Pakistan) yarımadasında bile hâlâ puta tapanlar mevcuttur. Şirk, dünyanın çeşitli bölgelerinde farklı şekillerde uygulanmaktadır. Ehl-i Kitaptan Hıristiyanlar da İsa (aleyhisselam), Meryem (aleyhasselam) ve diğer azizlerin resim ve heykellerine tapmaktadırlar. Hatta

Müslümanlardan (!) büyük bir bölümü de Allah'tan başkasına kulluk etmekle meşguldürler.

Bazı kimseler de *sadece putperestlik özelliği taşıyan resimlerin yani ilah addedilen kimselerin resim ve heykellerinin yasak olduğunu* söylerler. *Diğer resim ve heykellere gelince, onların haram olması için hiçbir sebep yoktur.*

Fakat bu iddiada bulunanlar, Şari'nin (Allah) emir ve talimatlarından hüküm çıkaracakları yerde kendi kendilerine kanun ve şeriat ortaya koymaktadırlar. Onlar resmin yeryüzünde sadece puta tapıcılık ve çok tanrıcılığa değil, daha birçok kötülük ve fitnelere sebep olduğunu ve bugün de olmaya devam ettiğini bilmiyorlar.

- Resim, kralların, diktatörlerin ve siyasi liderlerin büyük olduğu fikrinin halkın zihnine işlenmesine yarayan en önemli araçlardan biridir.

- Resim müstehcenliğin yayılmasında da geniş olarak kullanılmıştır.

- Resimler, milletler arasına ayrılık ve nefret tohumları ekmek ve yığınları çeşitli şekillerde saptırmak için de kullanılmaktadır.

O halde, Şari'nin (Allah'ın), resmi, puta tapıcılığın kökünü kazımak için yasaklamış olduğu iddiası tamamen asılsızdır. Şari, canlı varlıkların resmini yapmayı kesinlikle yasaklamıştır. Eğer biz kendi kendimize kanun ve şeriat koymuyor ve Şari'ye tabi oluyorsak,

bundan kesinlikle kaçınmalıyız. Belirli bir emir için kendi kendimize belirli bir sebep ve temel tayin etmemiz, sonra da bu temele dayanarak bazı resimleri helal, bazılarını da haram saymamız helal değildir.

Bazı kimseler "zararsız" resimler diye bir grup resimden bahsederler ve bunların hiçbir tehlikesinin olmadığını söylerler. "*Bu resimler şirke, müstehcenliğe, politik propagandaya ve başka kötülüklere sebep olmazlar, bu yüzden bu tür resimler yasak olmamalıdır.*"

Burada insanlar yine aynı hataya düşüyorlar: İlk önce belirli bir emir için bir sebep ve temel tayin ediyorlar, sonra da tayin edilen sebebin bulunmadığı şeyleri helal kabul ediyorlar. Bunun yanı sıra bu kimseler, İslam Şeriatının, insanın ne zaman helal sınırları içinde olduğuna, ne zaman onları aştığına karar veremeyeceği belirsiz ve kaypak bir helal-haram sınırı çizmediğini, bilakis herkesin gün ışığı gibi görebileceği bir ayırma sınırı çizdiğini bilmiyorlar.

Resimle ilgili ayrım çizgisi kesinlikle apaçıktır: Canlı varlıkların resimleri haram, cansız varlıkların ki helaldir. Bu ayrım çizgisi hiçbir belirsizliğe yer vermemektedir. Allah'ın koyduğu emirlere uymak isteyen bir kimse neyin helal, neyin haram olduğunu açıkça görebilir. Fakat, eğer canlı varlıkların resimlerinden

bazıları helal, bazıları haram kabul edilirse, ne kadar geniş olursa olsun iki tür resmi konu alan hiçbir liste, haram ile helal arasındaki sınırı açık ve kesin kılamayacak ve birçok resim helal sınırları içinde mi yoksa değil mi bilinmeyen muallak bir konumda kalacaktır. Bu, İslam'ın şarap konusundaki kesinlikle ondan sakınma emrine benzemektedir ve bu emir apaçık bir sınır belirler. Fakat eğer sarhoş edecek kadar şaraptan sakınılması gerektiği emredilmiş olsaydı, haramla helalin arasını ayırmak imkansız olacak ve hiç kimse ne kadar şarap içebileceğine ve nerde durması gerektiğine karar veremeyecekti.

Fotoğraf ve Video'nun İslam'a Davet Alanında Kullanılması Çirkin Bir Bidat ve Fitnedir

İnsanları rablerine ibadet etmeye davette yeni metotlar kullanmak meşru değildir. Müslümanlardan hiçbiri şüphe etmez ki bu din eksiksizdir, kamildir. Nitekim Allah Teala şöyle buyurmuştur: "**Bugün size dîninizi ikmal ettim ve üzerinizdeki nimetimi tamamladım. Ve dîn olarak, sizin için İslâm'ı seçtim**" (Maide 3)

Dinin tamamlanmış olması, insanları rablerine ibadete davette her metodu da kapsar. Kullanmaya imkanı olduğu halde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kullanmadığı metodu, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra kullanmak dinde bir bidattir. Nitekim Şeyhulislam İbn Teymiyye Mecmuu'l-Fetava'da (11/620, 625) şöyle demiştir:

"Soru: Bir topluluk adam öldürmek, eşkiyalık yapmak, hırsızlık, içki içmek ve buna benzer büyük günahlar işlemek maksadıyla toplansa, sonra hayırlı oluşu ve sünnete ittiba'ı ile tanınan şeyhlerden biri de bu topluluğu alıkoymak için çıksa, onları toplamak için zincirsiz def, genç olmayan şarkıcıların okuduğu mubah şiirler gibi unsurların bulunduğu bir sema meclisi düzenlemekten başka imkanı da olmasa,

bunu yaptığında o günahkar topluluk tevbe etse, namaz kılmayan, israf eden, zekat vermeyen kimseler şüphelilerden sakınmaya, farzları yerine getirip haramlardan kaçınmaya başlasa, ele geçecek maslahatlardan ve onları başka türlü davet etmeye imkan olmadığından dolayı bu şeyhin böyle bir sema meclisi düzenlemesi mubah olur mu?

Şeyhulislam şöyle cevap verdi: "Alemlerin rabbi olan Allah'a hamd olsun. Bu mesele ve benzerlerinin cevabının aslı şudur: Şüphesiz Allah Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i bütün dinler üzerine galip kılmak üzere hidayet ve hak din ile göndermiştir. Allah şahit olarak yeter. Muhakkak ki Allah ümmet için dini tamamlamıştır. Nitekim: "**Bugün size dîninizi ikmal ettim ve üzerinizdeki nimetimi tamamladım. Ve dîn olarak, sizin için İslâm'ı seçtim**" (Maide 3) buyurmuştur. İnsanlara dinleri hakkında çekiştikleri meseleleri kendisinin gönderdiği şeye arz etmelerini emrederek şöyle buyurmuştur:

"**Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin. Eğer bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz. Allah'a ve âhiret gününe inandığınız takdirde, onu, Allah'a ve Peygambere arzedin. Bu, netice itibariyle daha hayırlı ve daha güzeldir**." (Nisa 59)…

Bu bilindiğine göre sapıkları hidayet eden, şaşkınlara yol gösteren, isyankarların tevbesini kabul eden ancak Allahtır. Bunun Allah'ın rasulüyle gönderdiği kitabı ve sünnet ile olması zorunludur.

Aksi halde, Alah'ın rasulüyle gönderdiği bu konuda yeterli olmasaydı, rasulün dini eksik, tamamlanmaya muhtaç olurdu. Bilinmesi gerekir ki, Allah'ın farz ya da müstehap olarak emrettikleri salih amellerdir. Allah'ın yasakladıkları ise fasit amellerdir. Amel maslahat ve mefsedeti bir arada içeriyorsa şüphesiz şeriat koyucu hikmet sahibidir. İyiliği kötülüğüne galip geleni meşru kılmış, kötülüğü iyiliğine galip gelenini de meşru kılmamış, bilakis yasaklamıştır. Nitekim Allah Teala şöyle buyurmuştur:

"**Sizin için hoş olmasa bile savaş size farz kılındı: fakat olabilir ki, bir şey sizin hakkınızda hayırlıdır da, onu kötü görürsünüz: bir şey de hakkınızda şerr olduğu halde, ondan hoşlanırsınız. (Bunu) siz bilemezsiniz de Allah bilir**." (Bakara 216)

"**Sana içkiyi ve kumarı soruyorlar. (Onlara) de ki: İkisinde de insanlar için hem büyük günâh, hem de faydalar vardır; fakat günâhları faydalarından daha büyüktür**." (Bakara 219) Bu yüzden Allah Teala bundan

sonra bunu haram kılmıştır. İnsanların Allah ve rasulü meşru kılmadığı halde Allah'a yaklaştırıcı olarak gördükleri ameller de böyledir. Zira mutlaka bunların zararı faydasından büyüktür. Ancak faydası zararından büyük ise şeriat bunu bildirmeyi ihmal etmemiştir. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hikmet sahibidir. Dinin maslahatını ihmal etmemiştir. Müminler alemlerin rabbine yakınlaşmada farklı mertebededirler. Bu anlaşıldıysa soru sahibine şöyle deriz:

Bahsedilen şeyh büyük günah işlemek üzere toplanmış grubu tevbe ettirmek amacındadır. Bunun da ancak anlatılan bidat yollarla mümkün olduğu söylenmektedir. Bu durum, şeyhin günahkarları tevbe ettirmede şeriat metotlarını bilmediğini yahut bundan aciz olduğunu gösterir. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, sahabe ve tabiin bu kimselerden daha şerli olan küfür, fısk ve isyan ehlini meşru metotlarla davet etmişlerdir. Allah onları bidat yollara muhtaç bırakmamıştır. Allah'ın nebisi sallallahu aleyhi ve sellem ile gönderdiklerinde isyankarları tevbeye çağırmak için meşru bir metot olmadığını söylemek caiz değildir. Zira zorunlu bilgiyle ve mütevatir nakille anlaşılmıştır ki, ümmetler içinde küfürden, fısktan, isyandan meşru yollarla tevbe edenlerin sayısını ancak Allah bilir. Bunlarda bidat toplantılar yoktu. Şunu demeye imkan yoktur: "Şüphesiz ki isyankarları bu bidat metottan

başkasıyla tevbe çağırmak mümkün değildir" bilakis şeyhlerin meşru metotlar hakkında cahil veya aciz olduğu, kitap ve sünnetten bilgisi olmadığı için insanlara bunlarla hitap edemediği, Allah'ın tevbelerini kabul edeceği şekilde onlara işittiremediği söylenir. Bu şeyh meşru metodu bidat metotla değiştirmiştir. Bunu ya dindar ise güzel maksatla ya da onlara reis olmayı amaçlayıp mallarını batıl yolla almak için yapmıştır."

Bazı insanlara bu kaide karışık gelmekte ve insanları davette Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında bulunmayan icatları kullanmayı da reddetmektedirler. Alimler insanları rablerine ibadette ses kaseti gibi malzemeleri kullanmanın uygun olduğunda ittifak etmişlerdir. Musiki ve suret yasağı kapsamında olan video gibi unsurları kullanmak ise şüphesiz bidat ve haramdır. Çünkü imkan bulunduğu halde ne Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ne de sahabeleri suret ya da musikiyi davette kullanmamışlardır.

Bahsettiğimiz şüphenin giderilmesine gelince, bu kaidede kastedilen, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında mevcut olmasına ve kullanılmasına bir mani bulunmamasına rağmen Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yapmadığı bir şeyin, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra yapılması bidattir. Ses kasetleri veya CD'leri ise

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında mevcut değildi. Bu sebeple bu kaideye dahil olmaz.

Maslahat-ı Mürsele Konusu

Maslahatı mürsele bidat sayılmaz. Zira şer'î deliller buna delalet etmektedir. Şeriat, maslahatların elde edilmesi, kötülüklerin kaldırılması üzere gelmiştir. Sahabenin ameli de bu şekilde devam etmiştir.

Eş-Şankitî el-Mesalihu'l-Mursele'de (21) şöyle demiştir: "Özetle sahabeler radıyallahu anhum kaldırılmasına delil olmayan ve ağır basan veya eşit seviyede kötülük taşımayan maslahatlara bağlanmışlardır."

Bidatlerde ise maslahat yoktur. Maslahat varmış gibi görünse de hakikatte böyle değildir. Şeyhulislam İbn Teymiyye rahmetullahi aleyh Mecmuu'l-Fetava'da (11/344) şöyle demiştir:

"Şeriat maslahatları asla ihmal etmemiştir. Bilakis Allah Teala bize dinini kemale erdirmiş ve nimeti tamamlamıştır. Cennete yaklaştıran her şeyi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize anlatmış, bizleri gecesi ile gündüzü eşit aydınlıkta olan, sapanın mutlaka helak olacağı bir yolda bırakmıştır. Lakin aklın maslahat olduğuna inandığı şey, eğer dinde varid olmamışsa şu iki durumdan biri sözkonusudur:

Ya şeriat ona bu kimsenin bilmediği açıdan delalet etmektedir veya onun maslahat olduğuna

inansa da, onda bir maslahat yoktur. Zira maslahat, tamamen ele geçen veya çoğu ele geçen menfaattir. İnsanların dinde ve dünya faydalı olduğunu zannettikleri şeylerin çoğunda zarar daha galiptir."

Maslahatı mürseleyi bidatten ayırt etmek için şart şudur: maslahatı mürsele, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında yapılmasını gerektiren bir durum mevcut olmayan veya mevcut olsa da bir yapılmasına bir engel olan şeydir. Bidat ise bunun tam aksidir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye İktidau's-Sirati'l-Mustakim'de (2/594) şöyle demiştir:

"İnsanlar sadece yararlı olduklarına inandıkları şeyleri, yenilik olarak ortaya atarlar. Herhangi bir yeniliğin zararlı olduğunu düşünseler onu ortaya atmazlar. Çünkü böylesine ters bir tutuma ne akıl ve ne de din yönünden gerekçe bulunamaz.

Şimdi, eğer müslümanlar bir şeyi yararlı görürler ise, bu şeye ihtiyaç hissettiren sebebe bakılır. Eğer bu ihtiyaç hissettiren sebep, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra ortaya çıkmış yeni bir şey olur da Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kesin bir yasaklama belirtmeden o şeyi yapmamış ise böyle bir durumda söz konusu ihtiyaç duyulan yenilik ortaya konup uygulanabilir.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında da ihtiyaç haline geldiği halde çeşitli engeller yüzünden ortaya atılmayan ve Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ölümünden sonra önleyici engelleri ortadan kalkan yararlı yenilikler hakkında da aynı kural geçerlidir.

Fakat ihtiyaç niteliği kazandıracak bir sebebi olmayan veya kulların bazı günahları sebebi ile ihtiyaç haline geldiği ileri sürülen yeniliklere gelince, bunları ortaya çıkarıp benimsemek caiz değildir. Şunu hiç unutmamak gerekir ki, gerektirici sebebi Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında da var olan bir davranış eğer buna rağmen o zaman işlenmemiş ise her ne kadar bize göre yararlı ise de aslında yararlı değildir. Buna karşılık gerektirici sebebi (gerekçesi) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemden sonra -Allah'ın emrine karşı gelmek söz konusu olmaksızın- ortaya çıkan yenilikler yararlı olabilirler. Bu konuda fıkıh alimleri iki yol benimsemişlerdir:

1 - Bu yollardan birine göre, eğer hakkında yasaklayıcı bir delil yoksa söz konusu yenilik benimsenip uygulanabilir. Bu görüş, "kamu yararı (Mesalih-i Mürsele)" ilkesinin geçerliliğine inananların görüşüdür.

2 - Bu yollardan ikincisine göre söz konusu yenilik, hakkında emir olmadıkça ortaya atılıp benimsenemez. Bu görüş "Kamu yararı (Mesalih-i Mürsele)" ilkesine dayanarak ahkâm

çıkarmanın doğru olamayacağını düşünenlerin görüşüdür ve kendi içinde iki türlüdür:

Bu görüşün bir kısım taraftarları şeriat koyucunun (Peygamberimizin) ya sözüne, ya davranışına veya sessiz onayına (ikrarına) dayanmayan bir hükmün ortaya konamayacağını savunurken, diğer bir bölümü söz konusu hükmün şeriat koyucunun açık veya dolaylı sözüne dayanılarak ortaya konabileceğini söylemektedirler. Birinci kısımdakiler "Kıyas" metodunu kabul etmeyenler, ikinci kategoridekiler ise bu metodun geçerliliğine inananlardır.

Gerektirici sebebi (gerekçesi) -eğer yararlı olsa- Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında da varolduğu halde O'nun tarafından uygulamaya konmayan yeniliklere gelince; Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra bu tür yenilikleri ortaya koyup benimsemek Allah'ın dininde değişiklik yapmak demek olur. Bu türlü değişiklikleri dine sokanlar dini değiştirmeyi amaç edinen hükümdar, alim ve abidler ile içtihadında yanılgıya düşen araştırmacılardır.

Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vaktiyle bu kaygıyı şu sözlerle dile getirmiştir:

"Sizin hakkınızda en korktuğum şeyler alimlerin yanılgıya düşmesi, münafıkların Kur'anı tartışma dayanağı olarak kullanmaları ve halkı saptıran hükümdarlar (imamlar) **dır."** (Benzerini Hakim, Muaz b. Cebel radıyallahu

anh'den nakletmiştir: el-Müstedrek, 4/420; el-Beğavî, Şerhu's-Sünne, 1/317, Ömer b. Hattab radıyallahu anh'den rivayet etmişlerdir.)

Söz konusu yeniliklerin örneği, Ramazan ve Kurban bayramları namazları için ezan okumaktır. Bu adet bazı devlet adamları tarafından ortaya atıldığında müslümanlar bid'at olduğu gerekçesi ile bu uygulamaya karşı çıktılar. Eğer bu uygulamanın bid'at oluşu onun mekruh olduğuna delil olmasaydı, bu adetin: **"Ey müminler, Allah'ı çok çok anınız"** (Ahzab: 41) ve **"İnsanları Allah'a çağırandan daha güzel sözlüsü kim olabilir?"** (Fussilet: 41) ayetlerinin kapsamına girdiği söylenebileceği gibi cuma namazı için ezan okunması hükmü ile de "kıyas"lanabilirdi.

Çünkü bayram namazlarında ezan okumanın "yararlı" olacağını ispatlamaya çalışmak, koyu bir bid'atın yararlılığını kanıtlamaya çalışmaktan çok daha gerekçeli ve yerinde bir çabadır. Hatta: "İleri sürülen gerekçelere ve her hangi bir önleyici engelin yokluğuna rağmen, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in bu adeti uygulamaması (yani bayram namazlarında ezan okutmaması) nasıl sünnet ise bu adeti uygulamak da bir başka sünnettir" denebilir.

Gerçi ilk bakışta böyle düşünmenin yerinde olduğu sanılabilir, ama cuma namazlarında ezan okumayı emrettiğine, buna karşılık bayram namazlarını ezan ve kamet'siz kıldığına göre sünnet olan uygulama bayram namazlarında

ezan okumamaktır. Buna göre, bu sünnete hiç kimse bir şey eklemeye yetkili değildir. Dahası, bu sünnete farklı bir uygulama eklemek namaz vakitlerine, rekâtlerin sayısına veya Hacc'ın rükünlerine eklemeler, arttırmalar yapmak gibidir.

Başka bir deyimle eğer bir kimse, öğle namazının farzını (dört rekât yerine) beş rekât olarak kılmak istese de "Bu yapacağım şey fazladan iyi bir amel olmaktadır" diye davranışını haklı göstermeye çalışsa, bunu yapmaya yetkili değildir. Tıpkı bunun gibi eğer bir kimse Kabe ve Arafat dağı gibi mukaddes yerler dışında başka yerler belirleyip oralarda Hacc amacı ile ibadet ve zikir etmeye kalkışacak olsa "bu yaptığım şey iyi nitelikli bir bid'attır (Bid'at-i Hasene)**"** diyerek böyle bir şey yapmaya yetkili değildir. Tersine böyle bir kimseye **"Her bid'at bir dalalettir.** (sapıklıktır)**"** diye karşılık veririz.

Biz böyle bir davranış hakkında, özel bir yasaklayıcı hükmün varolduğundan veya onun yol açacağı kargaşa ve yıkımlardan (mefsedet'ten) önce onun "dalalet (sapıklık)" olduğunu bilir ve söyleriz. Vermiş olduğumuz bu misal Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında gerektirici sebebi (gerekçesi) var olan ve -eğer yararlı olsa- önleyici hiç bir engeli bulunmayan yeniliklerin örneğidir. Böyle bir yeniliği ortaya atan kimsenin göstereceği bütün gerekçeler ve varlığını iddia edeceği bütün yararlar, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında da var olduğu halde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bu işi yapmadı. O halde O'nun bu "yapmayışı (terki)" bütün

genellemelerden ve bütün kıyaslardan önde gelen “özel” bir sünnettir.

İnsanların kusurları veya kötü niyetleri yüzünden ihtiyaç haline gelen bid'atlere örnek Ramazan ve Kurban bayramlarının hutbelerini bayram namazının önüne almaktır. Bazı devlet adamları ilk defa böyle bir uygulamayı başlatınca müslümanlar bidat olduğu gerekçesi ile buna karşı çıktılar. Bu uygulamayı getirenlerin, cemaatın şimdilerde bayram namazından sonra hutbeyi dinlemeden dağıldığını, oysa Peygamberimiz zamanında hutbeyi dinlemeden dağılmamış olduklarını savunma olarak söylüyorlar. Bu bid'atı haklı gibi gösterebilmek için kendilerini böyle savunanlara şöyle demek gerekir;

“Bunun böyle olmasının sebebi senin kusurun, hatta kötü niyetindir. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem o günün cemaatine yararlı olmak, kendilerine gerçekleri anlatmak ve doğru yolu bulmalarını sağlamak amacı ile hutbe verirdi. Fakat sen, saltanatını ayakta tutmak amacı ile hutbe veriyorsun, bu konuşmalarda onlara hiç bir yararlı şeyi öğretmiyorsun. Sırf senden kaynaklanan bu senin öz kabahatin sana yeni bir günah ortaya atma (bid'at çıkarma) yetkisi vermez. Burada senin yapacağın şey, Allah'a tevbe etmek ve Peygamberin sünnetine uymaktır. O zaman durum düzelir. Eğer yine de düzelmez ise Allah sana cemaatın yaptığını değil, kendi yaptıklarını soracaktır.”

Açıkladığımız bu iki ilkeyi iyi kavrayan kimsenin bid'at nitelikli yeniliklerle ilgili şüphelerinin çoğu çözümlenmiş olur. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem konu ile ilgili bir başka hadisinde şu enteresan tesbitte bulunuyor:

"**Bir toplumun ortaya çıkardığı her yeni bid'at, bu bid'at kadar bir sünneti kendilerinden alıp götürür**."

Ben bu gerçeğe, bu kitabın daha önceki sayfalarında işaret ederek şeriatin kalbin besini olduğunu, bid'at nitelikli yeniliklerle beslenen kalblerde sünnetlerin fazileti için yer kalamayacağını ve böylesine kalblerin bozuk besinlerle beslenen bir canlı vücudu gibi olacağını belirtmiştim.

Meselâ; çoğu devlet adamlarının caiz olmayacak oranda ağır vergiler almaları, işlenen suçlara karşı ölçüsüz biçimde ağır cezalar vermeleri, sırf onların iyiliği emredip kötülükten alıkoyma ilkesini amacından saptırmış olmalarından ileri gelir.

Yoksa onlar caiz olduğu oranda vergi alıp, bu vergileri caiz olan yerlerde kullansalar ve bu işleri yaparken kendi iktidarlarını perçinlemeyi değil de Allah'ın dinini yürürlüğe koymayı düşünseler, bunlar yanında şeriatın koyduğu yaptırımları zengin-fakir, yakın-uzak herkese eşitlikle uygulasalar, özendirme ve yıldırmalarında Allah'ın buyurduğu adaleti gözetseler, tıpkı Nebi sallallahu aleyhi ve

sellem'den sonra başa geçen Raşid halifeler (Hulefa-yi Raşidin) ile Emevi hükümdarlarından Ömer b. Abdülâzîz ve bazı adil devlet adamları gibi, ne ağır vergiler toplamaya ne zalimce cezalar vermeye ve ne de güvenliklerini sağlamak için köle ve uşaklardan oluşmuş silâhlı birlikler kullanmaya muhtaç olurlardı.

Tıpkı bunun gibi; eğer ilim adamları sırf Allah'ın kitabı olan Kur'an'a sarılıp orada yer alan ve bizzat Allah'ın gösterdiği delillerden ibaret olan açıklamaları derinlemesine kavrasalar ve Allah'ın kullarına peygamber göndermesinin hikmeti olan sünnete her adımda bağlı kalsalar, bu iki kaynakta bütün insanlığın bilgilerini kapsayacak genişlikte, her alanla ilgili bilgi bulacaklar ve kazanacakları bu zengin bilgi hazinesi sayesinde halk arasında haklı ile haksızı birbirinden isabetle ayırma imkânını elde ederek aşağıdaki ayette bu ümmetin özelliği olarak belirtilen "Örnek alma (şahid olma)" niteliğine sahip olacaklardı.

Allah Azze ve Celleşöyle buyuruyor: "**Böylece siz öbür insanlara ve Peygamber de size örnek olsun diye sizi bu ikisi arasında yer alan bir ümmet kıldık**." (Bakara: 143)

Böylece bu alimler, Kelâmcıların dini destekleyici olduklarını sandıkları, bidatçılar tarafından düzülüp ortaya atılmış yanıltıcı delilleri ile kıyas metodunu savunanların dinin ayrıntılı hükümlerini tamamlayıcı nitelikte gördükleri şaşırtıcı görüşlere lüzum görmezlerdi.

Deliller içinde isabetli olanlarla görüşler arasında doğru olanların mutlaka Allah'ın kitabı (Kur'an) ile Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinde dayanağı vardır. Bunu anlayan anlar ve bu anlayıştan yoksun kalan yoksun kalır.

Sıradan halkın durumu da öyle. Onlar da Allah'ın şeriatında belirlediği söz ve hareketlerin zahiri ile batınını kavrayarak ibadet etmiş olsalar ve Allah'ın Peygamberimize gönderdiği güzel sözlerle iyi amellerin tadına varmış olsalar; Bu sayede nefislerin ihtiraslarından öylesine arınırlar, öyle yüce olgunluk derecelerine ererler ve öyle büyük manevî başarılar elde ederler ki, böylece insanı, Kur'an dinlemekten alıkoyan bid'at nitelikli müzikli coşkulara, bazı kimseler tarafından ibadetlere katılmış çeşitli zikir ve virdlere ve şeriata bağlılığı zayıf kimi adamların ortaya attıkları ilâve ibadetlere hiç ihtiyaçları olmazdı.

Gerçi bu yenilik ve eklemeleri ortaya atan çoğu sıradan kimseler, bilginler ve hatta devlet adamları, ortaya sürdükleri bu bid'atlerden ötürü ictihad gerekçesi ile mazur sayılabilirler. Bizim amacımız doğru delilin hangisi olduğunu tanımaktır. Bu doğru delilden uzak düşen her hangi bir kimse şahsî içtihadından dolayı mazur sayılabilir. Hatta bu kimse çok titiz bir takva adamı da olabilir. Çünkü söylediği her sözün doğru olması ve yaptığı her davranışın sünnet olması titiz bir takva adamı (sıddık) olmanın şartlarından değildir. Yoksa adam

Peygamberimizin (salât ve selâm üzerine olsun) düzeyine çıkarılmış olur.”

Son Söz

Bu çalışma, asırların getirdiği şaibelere iltifat etmeyerek kor parçasını avuçlarcasına Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine sarılan,

bu kor parçasını fani dünyanın altın külçelerine değişmeyen,

Salih selefin izinden ayrılmayan,

her rüzgar ile bir tarafa devrilmeyen,

bilakis fitneler karşısında hak ile dimdik duran,

batıl ehlinin elindeki imkanları görünce gevşemeyen,

imkansızlıklarına üzülmeyen,

iman edenlerden kılınmasıyla teselli bulup bu imanda kaldığı sürece en üstün olacağının farkına varan,

izzeti şeytanın adımlarının ardında aramayan,

hadiste müjdelenen hakiki GARİPLERE ithaftır.

Son duamız alemlerin rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

Subhanekallahumme ve bihamdik, ve eşhedu en la ilahe illa ente vahdeke la şerike lek ve estağfiruke ve etubu ileyk.

İçindekiler

Takdim 2

Suretlerin Tehlikesi 6

Suret Yapmak Allah Teala ile Yaratma Hususunda Çekişmektir 10

Bütün Suretlerin Kesinlikle Yasaklanmış Olduğunu Gösteren Hadisler 12

Bu Hadislerle İlgili Yapılan Bazı Şerhler: 21

Cihazla Elde Edilen Suretlerin Durumu: 24

Hangi Suretlerde Ruhsat Vardır? 26

Sureti Meşrulaştırmaya Çalışan Fasıkların Bir Şüphesine Cevap: 31

Salih Selef Suretlerden Sakınmış ve Sakındırmışlardır 35

Cihazla Elde Edilen Suretler Hakkında Alimlerin Sözleri 39

Suretin Yapılış Şekline Değil, Suretin Ortaya Çıkmış Olmasındaki Yasaklığa İtibar Edilir 50

Fotoğraf ve Video'nun İslam'a Davet Alanında Kullanılması Çirkin Bir Bidat ve Fitnedir 54

Maslahat-ı Mürsele Konusu 60

Son Söz 71